

چکیده فارسی

مقدمه: سیستم ترمینولوژی عبارت است از مجموعه‌ای از واژه‌ها که نمایانگر مفاهیم در یک حوزه مشخص است که شامل فهرست‌ها، تعریف‌ها، واژه‌نامه‌ها و سیستم‌های نام‌گذاری، طبقه‌بندی و هستی‌شناسی است. امروزه ترمینولوژی‌های سلامت برای مقابله با چالش‌های پویای کامپیوتری کردن داده‌های بالینی و سرعت دادن به عملی کردن پرونده‌های پزشکی مبتنی بر کامپیوتر به‌طور مداوم در حال تکامل هستند. با توجه به نقش استراتژیک این سیستم‌ها به‌عنوان رابط کاربری برای منابع دانش از قبیل راهنماها، سیستم‌های پشتیبان تصمیم و بهبود کیفیت، اپیدمیولوژی بالینی و تحلیل پیامد، فرایند انتخاب آن‌ها باید به‌درستی انجام گیرد. لذا این پژوهش به‌منظور ایجاد الگوی مفهومی برای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی سلامت انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش ترکیبی در طی دو مرحله انجام شد. در مرحله اول، با استفاده از یک مطالعه مرور نظام‌یافته معیارهای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی شناسایی شد، سپس الگوی مفهومی اولیه‌ای برای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی سلامت ارائه شد و تعیین اعتبار آن در دو دور دلفی بررسی شد تا در نهایت توافق جمعی در مورد الگوی پیشنهادی حاصل شد. در مرحله دوم مجدداً در ابتدا مطالعه مروری برای شناسایی عناصر موردنیاز سیستم DRG و سیستم‌های ترمینولوژی مرتبط با آن انجام شد و سپس با استفاده از الگوی مفهومی مرحله اول و یافته‌های مطالعه مروری، الگویی برای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی در راستای استقرار DRG در ایران ارائه شد. اعتبار الگوی اولیه در دو دور دلفی توسط خبرگان بررسی شد تا در نهایت توافق جمعی در مورد جزئیات آن حاصل شد. در دلفی‌های انجام‌شده، میزان پذیرش نظر خبرگان برای رسیدن به توافق جمعی ۷۵ درصد در نظر گرفته شد و برای پذیرش، حذف یا انتقال سؤال به دور دوم دلفی، از میانگین و دامنه میان چارکی ($IQR \leq 1$) استفاده شد. آنالیز داده‌ها با استفاده از نسخه ۱۸ نرم‌افزار SPSS انجام گرفت.

یافته‌ها: در مرحله اول پژوهش، تعداد ۱۱۰ منبع برای ورود به مطالعه انتخاب شدند. پوشش (۷۰ منبع)، نگاشت (۳۰ منبع)، ثبات (۲۱ منبع)، کاربردپذیری (۱۶ منبع)، صراحت در روابط (۱۴ منبع)، پردازش زبان طبیعی (۱۱ منبع) و پیش هماهنگی و پس هماهنگی مفاهیم (۱۰ منبع) به ترتیب از بیشترین معیارهایی بودند که در مطالعات مختلف به آن‌ها اشاره شده بود. معیارهای انتخاب سیستم ترمینولوژی در هفت طبقه ساختار، پشتیبانی، هدف و استفاده اولیه، ابزارها، کیفیت مطالعات ارزیابی، جنبه‌های سازمانی و کاربردپذیری دسته‌بندی شدند. در الگوی مفهومی ارائه شده برای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی چهار بعد اصلی: گروه اصلی ترمینولوژی، استانداردهای تبادل پیام، ترمینولوژی‌های مرتبط مهم و معماری استانداردهای ترمینولوژی در نظر گرفته شد. در مرحله دوم پژوهش برای شناسایی عناصر موردنیاز استقرار DRG و سیستم‌های ترمینولوژی مرتبط، ۴۵ منبع انتخاب و بررسی شد. در طی فرایند انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی برای استقرار DRG مشخص شد که بدون پاسخ به بعضی از سوالات هدف گذاری، تصمیم در مورد انتخاب ترمینولوژی امکانپذیر نیست، لذا الگوی مفهومی دیگری مختص انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی برای استقرار DRG در ایران ارائه شد.

نتیجه‌گیری: فرایند انتخاب ترمینولوژی بایستی با یک رویکرد سیستمی توسط یک متولی، که مسئولیت انتخاب، ایجاد، توسعه، پشتیبانی و آموزش سیستم‌های ترمینولوژی سلامت را عهده‌دار است، انجام شود. از طرفی باید بین معیارهای ضروری و مطلوب تفاوت قائل شد، چون این امر می‌تواند اولویت‌بندی ارزیابی معیارها را مشخص‌تر نماید. در مجموع برای انتخاب سیستم‌های ترمینولوژی جهت استقرار DRG در ایران، پیشنهاد می‌شود که پس از تصمیم‌گیری در مورد اهداف به‌کارگیری این سیستم در کشور، با توجه به الگوی ارائه شده در این مطالعه، فرایند انتخاب سیستم انجام گیرد.

کلیدواژه‌ها: ترمینولوژی، گروه‌های مرتبط تشخیصی، استقرار، ایران